

Zondag 20 september 2026

Startzondag

Opening

Welkom aan u allen hier in de kerk en u die thuis met ons online verbonden bent.

We staan aan het begin van een nieuw seizoen, met alle mogelijkheden en plannen, die bij u of in onze werkgroepen naar voren komen. “Die mooie zomer is helaas weer voorbij”. Vandaag wordt ons gevraagd om met elkaar weer nieuw de schouders er onder te zetten en iets moois, iets zinvol, van de komende maanden en jaar te maken. “Samen op weg, als Volk Gods” is het oude, maar nog steeds actuele adagium van het Tweede Vaticaans Concilie. Allemaal bedoeld om de kerk vanuit haar christelijke waarden kritisch te laten meegroeien in de cultuur van deze seculiere tijd. Paus Franciscus heeft daartoe 3 jaar geleden nog eens opgeroepen tot een Synodaal Proces: iedere gelovige moet er in mee denken en eraan mee doen! Paus Leo XIV wil dan ook in dit voetspoor voortgaan.

U hoort het al: het gaat om “een proces”, dus een voortgaande, dynamische beweging, waar wij allen deel van uitmaken en waar wij allen dus ook aan moeten mee-helpen. Want we kennen binnen de Catholica **de 2 zuilen waar het hele kerkinstituut** op rust: a. Het hiërarchisch element (de bisschoppen), en b. Het synodale element (het Volk Gods). Sinds het Concilie v. Trente (1564) lag altijd de nadruk op de Hierarchie, maar sinds het 2^e Vaticaans Concilie in de 60-er jaren is de pyramide omgekeerd: met nadruk op het hele Volk Gods, waar de Geest ook werkzaam is.

Wat **was** het daarom verbazing-wekkend nieuws (om geen ander woord te gebruiken) dat n.b. de hulpbisschop van Den Bosch, Rob Mutsaerts, op 13 augustus j.l. een zeer kritische brief naar onze paus heeft gestuurd met als inhoud: dat de gestarte kerk-hervormings-synode een miskleun is, omdat hierin veel te veel geluisterd wordt naar de gewone gelovigen en veel te weinig aandacht geeft aan de lerende en onderwijzende rol van de bisschoppen. “Christus heeft geen discussie-groepen opgericht”, zegt hij, “maar Hij gaf gezag alleen aan de apostelen” (d.w.z. aan de bisschoppen). (Bron:Ned.Dagblad). “Bovendien”, zegt die hulp-bisschop, “wat heeft het in deze paar jaren opgeleverd?”

De Mariënborg-vereniging heeft hem een uitvoerig antwoord gegeven in een open brief (die ook achter in de kerk ligt). Zij begint, heel fijntjes, met als antwoord: "Bedankt voor dit schrijven. Het Synodaal Proces lijkt inderdaad een beetje in een slop te zitten. Dan is aandacht via uw brief van harte welkom, want niet iedere bisschop lijkt hiermee erg actief te zijn in zijn bisdom"... Het vervolg van de brief van de Mariënborgvereniging kunt u straks achter in de kerk meenemen en thuis lezen.

M.a.w., beste mensen, wij worden in deze tijd van secularisatie echt opgeroepen om samen bezig te zijn met dat zoekend proces van geloof-en-kerk en om temidden van allerlei wereldwijde, turbulente ontwikkelingen in de samenleving vanuit gelovig inzicht het "Aggiornamento" (= **de kerk bij de tijd brengen**) gestalte te geven.

Voor deze openingsviering heb ik daarom gekozen voor een concrete lezing uit de Romeinen-brief en het slot van de actuele, bekende Bergrede van Jezús.

Overweging

Mag ik beginnen met een paar exegetische notities: De Bergrede (Matth.5-7) speelt zich af in Galilea, de provincie die het politiek heel zwaar te verduren had onder de Romeinse bezetting: duizenden en duizenden mensen zijn tijdens die bezetting rond het jaar 68 door soldaten op bootjes het meer opgedreven en vervolgens afgeslacht. "Het meer van Galilea kleurde rood van het bloed", zo schrijft geschiedschrijver Flavius Josephus..

Op de 2^e plaats telde Galilea, religieus gezien, in de ogen van de tempelgeleerden in Judea niet meer mee, omdat zij het niet zo nauw namen met de tempel-ritus en offer-cultus: het heette "het Galilea van de heidenen".

Maar ook sociaal-maatschappelijk hadden de mensen het vreselijk zwaar: grote armoede, mentale neergeslagenheid, geen uitzicht, buiten spel gezet. Jezus gaat dáár vooral rondtrekken om ondersteuning en bemoediging te geven aan de mensen, terwijl Hij het nieuwe koninkrijk van God aankondigde. Het is er al, zegt Hij, maar nog lang niet helemaal; de zg. eschatolog. tijd is begonnen. (verg. Matth.25: Ik had honger, dorst, geen onderdak, en gij hebt Mij...).

Mattheus poneert Jezus als de langverwachte Messias, de nieuwe Mozes, die het volk redding brengt. Hij spreekt dan ook vanaf “de berg” tot zijn leerlingen, zoals Mozes lang geleden op de berg Sinai (of Horeb) de 10 geboden van God ontving. Allemaal gericht op harmonie en bevrijding van het volk.

Nu naar het evangelie van vandaag:

“Je huis op rotsgrond bouwen”, op goede fundamenten”, is het dringend advies van Jezus; anders stort het in in stormachtige tijden; en “stormachtige tijden” kennen we vandaag ook wel, zowel religieus-kerkelijk als maatschappelijk. *Nu is het begrip “huis” veelzijdig:*

a) je kunt het betrekken op je eigen leven, je eigen spirituele bodem: hoe voelen we ons persoonlijk bij dat “gelovig-zoekend onderweg-zijn”, en hebben we hierbij steun aan elkaar?

b) Maar evenzeer op “het huis van onze geloofsgemeenschap”: hoe zijn we met elkaar verbonden en hoe beleven we onze verantwoordelijkheid naar deze parochie, deze geloofsgemeenschap? Een belangrijke vraag aan het begin van dit nieuwe seizoen.

c) Of je kunt het betrekken op “het huis van de samenleving”: hoe kunnen we als kerk(en) Oecumenisch maatschappelijk meehelpen aan een stabiele koers bij alle onrust en turbulentie wereldwijd?

Alle drie invalshoeken zijn van wezenlijke waarde.

Ad a: *T.a.v. ons persoonlijk leven:* wat zijn onze fundamenten, waarop wij, u en ik, “ons huis” bouwen? In onze christelijke opvoeding hebben we bij alle kerkregels de 10 geboden mee gekregen als een vaste leidraad in ons leven, waarin het gaat om de verbondenheid met God, onze Schepper, én om zorg en liefde voor de naaste. Dit zijn onze belangrijkste “wegwijzers”. Een anekdote: Bij een ziekenzalving van een moeder-op-leeftijd, enige jaren geleden, stond een kring van 6 of 7 volwassen kinderen rond het bed. Op het eind van deze liturgische handeling wilde de moeder nog iets kwijt, en ze zei tot hen: “Ik weet dat jullie niet meer naar de kerk gaan; jammer; maar houdt altijd de oude 10 geboden in acht; daarin staat het belangrijkste voor jullie levenskoers”... Het was even heel stil...; ze wilde deze gelovige, ethische les op het laatst toch nog even meegeven, nu ze met al hun maatschappelijke beroepen een eigen koers voeren. Over fundamenten gesproken...

Ad b. T.a.v. het 2^e punt: ons huis, de kerk en onze geloofsgemeenschap: Allereerst dit prachtige gebouw: wat mogen we er heel blij en dankbaar mee zijn: de mystieke sfeer, die dit gewelvengebouw uitstraalt; hier is het sacrale voelbaar aanwezig; onderstreept met al de kunstuitingen in fresco's, schilderijen, beelden en kruiswegstaties. Spiritualiteit, die je hier mag inademen, ook al ben je alleen in de kerk; heel kostbaar...

Ook de zondagmorgen-vieringen zijn belangrijke ijk-momenten om spiritueel "bij te tanken" en om elkaar te ontmoeten; ik vind het een kostbaar uur.

Alleen: je moet je persoonlijk wel willen inzetten om je dit ritme weer eigen te maken... Spiritualiteit levend houden... Het geeft aan je zondag toch een speciale kleur. Oosterhuis laat ons in een lied zingen: "het zal om onszelve gaan.."! Wij zijn "de levende stenen", waarmee onze geloofsgemeenschap in wezen wordt opgebouwd.

Merkt u, dat het identiek klinkt aan de Troonrede van afgelopen week, waarin de koning opriep tot gemeenschapszin, samenwerking, verbondenheidsgevoel met elkaar... Verleden week zondag hoorde ik al bij de koffie, dat er plannen zijn, om zo mogelijk 1 of 2x per jaar (in voor- en najaar) een parochie-bijeenkomst te houden, zoals dit ook enkele jaren geleden heel zinvol gebeurde. Daar kunnen allerlei actuele vraagstukken rond geloof-en-kerk, of kerk-en-samenleving met elkaar besproken worden: samen dus Volk-Gods-Onderweg zijn. Het "Aggiornamento" moet ook hier doorgaan en mag niet dood bloeden.

Adc. Soms moet je daarbij ook "de stem van de stemlozen" zijn, zoals Paulus liet horen in de 1^e lezing...: We hebben de kracht van de H. Geest niet voor niets, en niet alleen voor onszelf, ontvangen bij ons doopsel en vormsel. In deze Bergrede van vandaag (Matth.5-7) onderstreept Jezus dit ook duidelijk: "*Jullie zijn het zout der aarde.. Als het zout zijn kracht verliest, waarmee moet men dan zouten?*" De samenleving heeft ook de christelijke stem nodig, met haar medemenselijke waarden van vrede en gerechtigheid, van naastenliefde en dienstbaarheid, enz. "*Zó moeten jullie het licht van de wereld zijn*" zegt Jezus; doen zoals Hij gedaan heeft. *Lichtdrager, smaakmaker zijn*

M.a.w: de kerk (en de kerken oecumenisch samen) zouden wel meer hun stem mogen laten horen t.a.v. ethische vraagstukken; als een soort spirituele spiegel naar de samenleving. We mogen elkaar best in goede zin aanvullen of corrigeren.

En dan niet (zoals we de afgelopen week hoorden bij de politieke beschouwingen): met de “hakken in het zand” of alleen voor eigen-partij-belangen opkomen... Dan komen we nooit verder;(het woord “samen-leving” vraagt om meer)...

In deze Bergrede staat ook “het Onze Vader”: “Moge uw koninkrijk komen..” Gods nieuwe wereld van vrede gerechtigheid voor ieder mens, zoals Hij voor ogen heeft. “Moge uw wil geschieden”: dat het zo mag gebeuren, zoals ook Jezus-zelf ons voorgeleefd heeft. “Dan wordt Zijn Naam geheiligd..”.

Tot slot: De Bergrede wordt daarom ook wel “de grondwet van het christendom” genoemd; daarin wordt al het wezenlijke genoemd. En opvallend: in het Hebreeuwse woord “Dabar”, dat ook hier gebruikt wordt, zijn woord-én-daad één geheel. Zoals in het scheppingsverhaal: God sprak: “Er zij licht, en er was licht...”. Of in de proloog (het 1e hfdst.) van het Johannes-evangelie: “In het begin was het Woord, en het Woord was bij God, en het wàs God..”. In de H. Schrift horen Woord en Daad dus bij elkaar. Wij zouden vandaag-de-dag zeggen en zingen; “Geen woorden maar daden..”.

Beste mensen, zo “samen op weg”, synodaliteit; openheid naar elkaar en verbondenheid met elkaar. Niet om met elkaar “in een ivoren toren” te schuilen of in een “bastion” te blijven zitten; maar deuren en vensters open, om mensen-buiten-adem een rustplek of onderdak te geven; een plek bieden voor rust en bezinning, voor voeding en spiritualiteit. De kerk is er niet enkel voor zichzelf, maar vooral: om concreet mee te helpen aan die nieuwe schepping..

Heeft u ook niet het gevoel, dat hier een heel spiritueel en sociaal-ethisch jaarprogram uit voort kan komen; allemaal zinvolle bouwstenen, om zo ons huis in stand te houden...?

pastor Gerard Weersink